

Eräästä kohtauksesta

Se alkaa strobovaloilla. Valutan hanajuoman loppuun ja ojennan sen jo huojuvalle asiakkaalle. Kohdennan katseeni hetkeksi lattiaan. Sitten tulee kiire.

Ryntään pukukaapeille. Huppari niskaan, aurinkolasit päähän, ehkä pillerit tänään toimivat? Mun täytyy mennä, ottaa saikkua, se alkaa taas, sanon palatessani taukokuoneesta. Tiskin takaa nyökätään. Näen lippiksen alta leiskuvassa katseessa myötätuntoon kiedottua ärtymystä. Täällä tulee hoppu. Tuuraajaa on liki mahdoton saada näin olemattomalla varoitusajalla. Lippispään pitää selviytyä, mutta hän tietää, että niin pitää minunkin.

Alle kymmenessä minuutissa istun metrossa juurakot seurani. Vaikka suljen silmät, ne eivät hälvene. Ne välkkyvät keltaista, mustaa, sähkönsinistä. Kuvittelen, että verisuonet silmämunissani ovat tämän takana. Ne laajenevat, muuttuvat muodoltaan mutkittleviksi, varoituskolmioin koristelluiksi syrjäisiksi teiksi, joissa ensimmäinen mutka koukkaa oikealle, toinen vasemmalle.

Neljäsataa metriä kotiovelle. Silmiini hämähäkinjalkojen takaa heijastuva näkymä on kuin miltä tahansa loppukesän illalta. Kolmiraitashortseissaan ja läskipohjasandaaleissaan eteenpäin kipittävät ihmiset, terasseille, piknikeille, iltoihin joita muisteltaisiin myöhemmin toisenlaisina iltoina, kun sadetta on ulkokuorella ja sisäkankaalla, iltoina jotka tullaan viettämään nenä lasissa, vailla elämänhalua. Minullekin näkymä on tyyntä myrskyn edellä.

Juoksen portaita asuntooni. Otsalohkollani tuntuu liikettä, ees ja taas, Foucault'n heilurin lailla, todentuntuisesti, muttei vielä dramaattisesti. Peitto, lääkkeet, pimennysverhot, juotavaa, pakastehernepussi, olen tehnyt tämän jo monta kertaa. Olen laskenut, tämä on kymmenes kerta. Pitäisi järjestää juhlat, kutsua se yksi vieras, joka on tulossa jo kutsumattakin.

Ne tulevat liian satunnaisesti, sanoi lääkäri epäröiden ja jatkoi, jotta voisimme aloittaa lääkityksen. Otan siis reippaana kolme ilman reseptiä hankittua tablettia, joista vain yksi toimii, ja ryömin, samoin kuin lääke ryömii ruokatorveani pitkin vatsalaukkuun, tilaan, johon ei tunteihin mahdu muita kuin minä ja juhliin saapunut vieraani.

Makaan kyljelläni. Kuulen, kun jossain ulkona Vesta ja viisaat lapset laulavat: kaikki muuttuu. Kaikki ehkä muuttuu, niin hyvässä kuin pahassa, mutta tämä rituaali sen kuin toistuu. Päästäni säteilee kehoon sitä väkivalloin paikallaan pitäviä voimia.

Minua solmitaan rusetille kuoleman kanssa. En silti kuvittele kuolevani, kuvittelen tämän olevan esimakua.

Ilma liikkuu sieraimista sisään ja suusta ulos. Sykkivä kipu alkaa tulla eläväksi silmiäni takana. Tällä samalla sekunnilla toiset illallistavat, rakastelevat, rullaluistelevat ja lausuvat elämää kääntäviä lauseita, *tahdon, lupaan, toivon*. Itse olen jumissa tavanomaisen ja tuskan välissä.

Kun seuraavaksi kurkistan särkyisen peittoni alta, näen valon rytmejä seuraavan nukkumatin. Se on pystyttämässä vehreänvihreät, pilkulliset lehtensä taivaisiin kohoavaksi seinämäksi. Kasvi kääriytyy lehtiinsä, asettaa ne suojakseen pimeydeltä, joka kuristaa. Tiedän, että auringon taas noustessa nukkumatti rentoutuu, purkaa kääreensä, ja lopulta taipuu pilkkuineen kohti valoa. Minä sen sijaan piiloudun peittoni alle kaulailemaan pimeyttä. Hämärä houkuttelee luokseni ahtaita ajatuksia. Säkkipimeässä henkilökohtaiset nälkävuodet, vedenpaisumukset ja mustat surmat piirtyvät mustuneille verkkokalvoille ja maistuvat karvaina kuivalla kielelläni.

Tänään peiton alla mieleeni piirtyy tulva, se ajanjakso elämästä, jolloin kumppanini makasi päivien ajan sohvalla itkien, samalla kyseenalaistaen hengittämisen, ajattelemisen ja kaikkeuden olemassaolon.

Tulvavettä vyöryy hänen silmistään, yli räystäskourujen, yli rännien alle asetettujen ämpäreiden. En voi mitään, syvimmätkään salaojat tai paksuimmatkaan patolevyt eivät auta. Vettä tulvii rakenteisiin, se pääsee levittäytymään väliimme kehittäen hitaasti mätänevää ainesta.

Mitä voin tehdä, kysyn uudestaan ja uudestaan, alakuloisena, myötätuntoisena, ärsyyntyneenä, paniikissa, mutta tästä tulvasta ei enää teoin selvitä. Räystäskourut ja viemärit ovat ääriään myöten täynnä niljakasta jätettä, tulvavedessä yhdeksi limaiseksi kokkareeksi sulanutta kateutta, kipakoita kahakoita, epäluottamuslauseita, toiseen peilattua itseinhoa, kasapäin sitä kaikkea paskamaista ainesta, jota suhteestamme on vuosien ajan valunut suodattamattomana yli.

Kurkistan viemäriin. Siellä näen toinen toisiinsa klimppiintyneitä hiljaisuuksia, joiden aikana olen ollut vaiti, pukahtamatta sanaakaan, jotta en jäisi yksin mäennyppylälle huutamaan. Ennen kaikkea haistan viemäriin yksinäisyyden löyhkän, johon jään päivittäin leijumaan kun kumppanini poistuu kotoa, tekee jotain mistä minulla ei ole varmuutta, jättää minut pimentoon. Niiden tuntien aikana olen

hädin tuskin olemassa, en näe varjoakaan itsestäni katuvalojen loisteessa, niinpä viemäriin kurkottaessa esitän kysymyksen, eikö kaikessa olekaan kyse minusta?

Avaan silmät. Sohva allani keinuu, kaikkialla jyskyy. Hernepussi polttaa hyytävänä otsaani. Tabletit eivät tehoa. Kumppanin vedenpaisumuksessa esittämät mietteet ovat jääneet pyörimään mieleeni, ne ovat polttavan rajan tuolla puolen, särkyisen verhon takana. Olemassaolon kysymys heiluu epätarkkana, vain millien päässä sormenpäistäni. Kissana kurotan, juuri ja juuri yletyn, melkein saavutan, kunnes vastaus valahtaa hiekkana sormieni läpi.

Kun seuraavaksi suljen tykyttävät silmäni, kaikkialla jyskyy yhä. Olen pitkän matkan junassa. Hopeapäinen nainen astuu aidaksi asetettujen jalkojeni yli ja istuu viereiselle penkille. Lasken jalkani, en osaa sanoa mitään, suoristan niskani ja koitan sivusilmällä tutkailla naista. Näkevätkö silmäni oikein? Palaan kuitenkin käsissäni kuumottavan laitteen pariin. Vaunu on täytetty loistavin ruuduin, matkustajat tuijottavat niihin herkeämättä.

Yhdessä ruudussa pyörii video, miehet ja naiset hytkyvässä kasassa, toisessa ruudussa opetetaan varjostamaan lyijykynällä, kolmas ruutu on aavemaisen pimeä, pian jotain tapahtuu, neljäs näyttää uutisia, arjen kauhukuvastoa sotatantereilta, sairaaloista, pörssiyhtiöiden hallituksista. Kaiken kulisseissa kuuluu vauvan jokellusta, kiihtyvää sananvaihtoa huumeiden käyttöhuoneista, *kai sinäkin olet nähnyt päärautatieaseman tilanteen*, hiljempaa mutistuja lauseita, *sain diagnoosin, tai, olen rakastunut*, ja minä mietin, kuinka olemalla paikallani voin olla näin monessa mukana?

Jokin irrottaa katseeni ruudusta pian hopeapäisen naisen saapumisen jälkeen. Nainen katsoo hymysuin junan ikkunasta vilkkuvaa maisemaa, panee sen mieleensä. Hän on tuttu, kuin käsi olkapäälläni tai lukulasit nenälläni. Samaan aikaan kun meitä ympäröivät ihmiset tuijottavat ruutujansa, näkee nainen pellolla kauriita, toisella kurkia, ihastelee niitä ääneen. Minä ihastelen häntä.

Minne olette matkalla, kysyn naiselta vedettömin huulin.

Ei tarvitse teititellä, nainen tokaisee ja jatkaa pehmeämmin:

Teen kerran vuodessa matkan Hietaniemen hautausmaalle. Siellä makaa edesmennyt mieheni.

En taaskaan tiedä mitä sanoa, edeltä menneistä miehistä minulla ei ole kokemusta, ne ovat kaikki yhä elossa, vaikka jo kaukana lihasmuististani. Edellä

mennyt isäni sen sijaan muistuu mieleeni ja saa minut hetkeksi ihmettelemään missä järjestyksessä kaikki tapahtuikaan. Tapahtuiko yllättävä menetys ensin, sitten vasta se toinen, aavistetumpi? Milloin itse vierailin kivirivistöjen äärellä, laskemassa ruusuja kukkaiselle kummulle?

Nainen jatkaa:

Käyn aina kertomassa vuoden kohokohdat. Tänä vuonna minulla on uutisia. Kerron miehelleni, että ensi vuonna en tule. Olen päättänyt liittyä hänen seuraansa.

Katson junassa ympärilleni, kuuliko joku muu. Ryhmäseksi, aavemaiset videot, kiivaat väittelyt, kuiskutellut tunnustukset, ne jatkuvat kuin mitään ei olisi tapahtunut. Naisen kuolemanhalun ilmaus katoaa ilmastointikanavaan.

Naisen avoimuus, se on kauhistuttavaa, ajattelen ja hieron korvannipukkaani. Hopeapää ei jatka keskustelua. Olet äitini, mieleni tekisi todeta. Ajatus kutittaa korvaani. Miksi tahdoit pois? Miksi kukaan tahtoisi pois, kun kaikki muut tavoittelevat kuolemattomuutta, jotta pääsisivät jatkamaan vielä seuraavaan videoon?

Kysymykset saavat pääni sykkimään. Yrittääkö joku tai jokin murtaa kalloni, irtautua minusta lopullisesti? Haaroissanikin kutisee, en voi raapia. Raavin korvannipukkaani. Kaiuttimista kajahtaa seuraavan aseman nimi, kaupungin jota ajatellessa mieleen ei nouse kuvia.

Hopeaisen naisen silmät kääntyvät ensin minuun, sitten ikkunaan. Katseeseen valuu sumua. Naisen silmät katsovat minua viidentoista vuoden takaa, ne silloin jo sanoivat, teen ihan juuri jotain suurta, josta ei ole paluuta. Suu sen sijaan sanoi: haluaisitko jätskiä, jos haen kaupasta? Vastasin kyllä tietenkin. Jäätelöllä oli kyky viilentää mädät mietteet ja olin silloin jo siinä iässä, jossa niskani yläpuolella ei muuta ollutkaan.

Se jäätelö ei koskaan saavuttanut kielenpäästäni. Tuo hopeaan upotettu nainen sulii sorbetin lailla pois elämästäni ennenaikaisesti, sinä ihan tavanomaisena päivänä, kun hän sulki oven perässään matkalla jäätelöostoksille.

Heilutan jalkaani, nypin korvannipukkaani. Kynnen alle jää verinen jälki, joko se vuotaa. Kitlaessa tuntuu jano, kurkunpäässä raivoaa hiekkamyrsky. Puren hampaita yhteen, rutistan käsiäni niin että hermopinteet napsuvat. Saan sisäisiä sähköiskuja.

Haluaisitko kahvin, jos haen ravintolavaunusta? kysyn naiselta. Hänen silmiensä sumuverho ohenee.

Kyllä kiitos.

Suoristan jalkani ja ryhtini, asetan laukkuni olalleni, katson vielä kerran hopeista naista. Aukaisen jo suuni, aikomuksenani hyvästellä. Kuivahtanut kieleni muistuttaa, on takaisinmaksun aika.

Hyppään junasta kuvattoman kaupungin laiturille. Hyppy tuo minut takaisin omaan olohuoneeseen, peittoni alle, jossa jomotus tuntuu joka ilmansuunnassa. Hikoilen ja huomaan verisiä tahroja sormissani, olen taas raapinut verille korvannipukkani. Äiti ja veri, ne ovat aina olleet toistensa liittolaiset.

Eteisessä kolisee. Kuulen postiluukusta työntyvien kirjeiden tipahtavan lattialle yksi kerrallaan. Tahtoisin huutaa postinkantajalle, tulisitko tänne. Tarvitsen uuden pakastehernepusin. Kylmyys on kauan aikaa sitten kaikonnut otsallani kellivästä pussista, sen läpi tihkuu enää tuttua, surkeaa, mieltä mataloittavaa sadetta.

Postiluukun toistuvat kalahdukset siirtävät minut toiseen aikaan ja toiseen kaupunkiin, erään täpärästi vältetyn kadotuksen alkulähteille. Keltaisiin tapetteihin käärityn, tupakansavulla höyrytetyn huoneeni ikkunasta antautuu näkymä rakennustyömaalle. Ulkoa kuuluva rytmikäs takominen tarrautuu korviini, kuin kutsuen kurkistamaan. Pian nousenkin katsomaan kuinka betonipalkki toisensa jälkeen katoaa maan uumeniin.

Kirjoituspöydälläni lojuu pino hylättyjä kurssikokeita, pinon alla kasa täyttämättömiä lomakkeita, kasan alla keko avaamattomia laskuja, laskujen sisällä ääriajoille venytettyjä lukuja. Pyöreästä seinäpeilistä heijastuu hahmo, joka ei tohdi katsoa silmiin edes peilikuvaansa. Tuolilla odottaa perässä juostu elämä laukkuun pakattuna. Teen lähtöä.

Mitä olen tekemässä, ehdin kysyä itseltäni. Ajatteluani viiltää yhtäkkiä kuin viimeistä päivää. Muistan, makaan sohvalla, mutta koitan väkivalloin sinnitellä kuvitelmassani, pitää sormin huulin kiinni mieleni vallanneesta katkelmasta.

Astun takaisin katkelmaan. Siellä suunnittelen loikkaa junan ja laiturin väliseen rakoon. Aion pukea päälleni kasvottomuuden, olla se neljäs sormi jolle ei suotu lempinimeäkään. Aion paeta, se tuntuu vaihtoehdoista luontevimmalta. Katson seinälle ripustettua Euroopan karttaa. Siellä junalla pääsisi vaikka minne. Tutkin junareittejä. Koen pakonomaista tarvetta raiteille liiskaantumisen sijasta hypätä junaan, tehdä niin monta vaihtoa kuin matka uuteen lähtolaukukseen vaatisi.

En ole viikkoihin vastannut puhelimeen. Olen valmistautunut katoamistempuun, mielikuvaharjoitellut hyppyä, jonka pian ottaisin. Nyt vahingossa vastaan. Kuulen huolta, epätoivoa ja helpotuksen parkaisuja.

Kuulokkeesta kaikuviin aneluihin sekoittuu rappukäytävästä kajahtava huuto – *mennään jo!* – joka ilmiantaa nykyhetken. Väreilevä kipu on liikkunut otsaltani, en ensin ymmärrä minne. Hiljalleen se löytyy yltä päältä hikenä, pyörimästä eri puolilta kehoani etovan olon kierittämänä.

Nousen vaikka heikottaa. Vien herneet pakastimeen, nappaan maissit mukaan. Viskon kauratyynyn mikroon lämpiämään. Otan vielä yhden pillerin. Itsekin ihmettelen, miksi kokemuksistani huolimatta laitan uskoni noihin valkoisiin, monta kertaa särjettyihin lupauksiin.

Mikro kilahtaa. Palaan sohvalle. Tunteja pään ympärillä hakannut rytmi on alkanut heikentyä. Asetan kauratyynyn hellin rantein vatsalle ja maissipussin otsalle. Painon tunne ja kauratyynystä virtaava lämpö kuljettavat minut keskelle polttavaa hellettä, roihua, joka tuntuu sisuksissa.

Kolmenkymmenenkahdeksan asteen lämpötila on saanut kieleni kiehumaan ja lauseeni katkeilemaan. Etsin työpaikkaa. Työtä kohtaan asettamikseni odotuksiksi olen toistaiseksi keksinyt vain yhden: haluan toimistoon, jossa on ilmastointi. Minulle asetetut kriteerit ovat mutkikkaampia, ne vaativat vahvuuksia ja taitoja, kykyjä ja pätevyyskäsiä.

Olen viilaamassa esittelytekstiäni, kun puhelin soi. Vastaan ja kuulen virallisen äänensävyyn, melkein hihkun jo innosta. Pääsen työhaastatteluun. Vaan ei. Hyvin nopeasti puhujan äänen vallannut vakavuus keikauttaa minut pois toiveikkuuden tilasta. Tuo ääni sanoo, isäsi on poissa.

Isän olemisen muutos olemattomaksi syöksee minut kierteeseen, jossa päivittäin toistuu kolme vaihetta. Ensin en jaksan nousta sängystä. Kun vihdoinkin nousen alkuillan ensimmäisillä minuuteilla, keitän kofeiiniyliannostuksen verran kahvia ja itken. Ajattelen, että sisälleni suun kautta liukeneva neste valuu samantien ulos kyynelkanavista. Aamun sarastaessa pääsen unen rajamaille ainoastaan, jos tilannekomedioiden nauhoitetut naurunpurkaukset tuutulaulavat minut sinne.

Helleputki kestää yli kolme viikkoa. Ruohikot palavat karrelle, ihmisiä kuolee helvetilliseen poltteeseen, ja minä jatkan hengittämistä.

Viimeisenä hellesesongin päivänä vietämme hautajaisia. Olen pukeutunut ainoaan omistamaani mustaan hameeseen, villaiseen sellaiseen, ja se rutistaa alavatsaani mansetin lailla. Ihmiset lähestyvät minua kädet ojossa ja poistuvat luotani päitään puistellen. Kättelyjen ja halausten aikana minua nuolevat säälillä ja lohduttomuudella ruokitut lieskat. Nostelen kihelmöiviä jalanpohjiani. Odotan, että ihmisten katseet kääntyisivät pois. Jos niin vain kävisi, voisin paeta.

Kolmen viikon aikana olen ehtinyt tulla jo sinuiksi isän kuoleman aiheuttamien tuntemusten kanssa. Olen kertonut surulle nimeni ja luontoni, olen yksityisessä tilassa jakanut itseni sille pala palalta. Mutta nyt nuo tunteet on repäisty uuteen tilaan, jaettuun ja samalla jakamiselle sopimattomaan. Ikävä ei ole enää vain minun, sitä vaaditaan näytille. Sukulaisten pettymykseksi suruni on jännittäjäluonne, joka ei suostu parrasvaloihin.

Maan korven karkaillessa huulten välistä siirryn yhtäkkiseen sarastukseen. Päivänvalo painaa silmäluomiani. Avaan silmät ja katselen ympäriinsä. Auringonvalo sen paljastaa, että kahvinkeitin kannu on mahdottoman mustunut. Seinällä roikkuvan peilin pinnassa on sankka pölykerros. Nukkumatti on asettunut soturi kakkoseen, valmiina ottamaan vastaan energian, jota aurinko tänään tarjoilee.

Otan esille muistikirjan yöpöydän laatikosta.

Kahdeksas heinäkuuta. Kymmenes kohta. Muistutti edellisiä. Vei minut takaisin kriiseihin, kuten aiemmatkin kohtaukset.

Nousen sohvalta, riisun vaatteet. Käynnistän pyykkikoneen. Lämmin suihku huuhtoo hien tähteet ja lataa ihohuokosiin virtaa. Lähetän lippispäälle viestin, tulen tänään kuten on sovittu. Peukalo paluupostissa kiittää kohtauksen käsitellyksi.

Katselen rakennustyömaalla etenevää paalutusta. Tuhon jälkeen vedetään hetki happea. Paikataan ruhjeita, kartoitetaan vahinkoja, korjataan rikkoutuneita. Kerätään kimpsut ja kampsut, lähdetään kohti uusia kulmakuntia tai jäädään jälleenrakentamaan. Paalu paalulta, tiili tiileltä, päivä päivältä jotain uutta ilmestyy romahtaneen päälle.